

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Stabilitur tertia conclusio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

lib. 2. cap. 9. *Deus ad obediendum sibi ipsum velle sic donat, ut etiam à perseverantibus illam inmutabilitatem que potest nolle, non auferat.* Et D. Thomas supra relatus asserit: *Quod quamvis non effectus divine voluntatis non possit simul stare cum divina voluntate, tamen potentia desicendi effectum, simul stat cum divina voluntate.* Ergo decretum prædeterminans, libertatem potentialem nostræ voluntatis non destruit.

89 Hanc rationem tangit idem S. Doctor. 2. quæst. 10. art. 4. ad 3. his verbis: *Si Deus movet voluntatem ad aliquid, impossibile est poni quod voluntas ad illud non moveatur.* (Ecce impossibilitatem componendi dissentium cum divina motione.) *Non tamen est impossibile simpliciter.* (Ecce potentiam absolutam ad dissentium, quam voluntas sub illa retinet) *Vnde non sequitur quod voluntas à Deo ex necessitate moveatur.* Ecce quomodo ad libertatem sufficit absoluta potentia ad dissentiendum, nec requiritur quod dissentium possit cum divina motione componi.

90 Denique probatur conclusio: De libertate creata philosophari debemus per analogiam & similitudinem ad incretam, cum ista illius sit imago, effluxus, & participatio: Sed libertas divina & increta cum divinorum decretorum immutabilitate & indefectibilitate coheret, ut Tractatu præcedenti ostensum est. Ergo etiam libertas creata cum infinita eorundem decretorum efficacia & immutabilitate stare poterit. Hanc rationem fuse ac etudite expendit Gaspar Ram. Cancellarius Academiae Olcenfis, Tractatu de divinis præmotionibus.

§. III.

Stabilitur tertia conclusio.

91 Deo tertio: decretum prædeterminans, libertatem potentialem nostræ voluntatis perficere. Probatur primò: Libertas nostræ voluntatis est perfectior, quando exit in actum secundum, quam dum remanet in potentia & in actu primo; nam actus secundus semper excedit primum in perfectione, sicut in actualitate: Sed decretum prædeterminans facit quod libertas potentialis exeat in actum secundum, & quod voluntas sub indifferenti iudicio rationis se determinet, ut secundum liberum, & secundum determinans: Ergo ejus libertatem perficit.

92 Confirmatur primò: Indifferentia actualis & positiva, est perfectior potenti & privativa; nam prima est perfectio simpliciter simplex, quæ in Deo formaliter reperitur, non autem secunda: Sed decretum prædeterminans transfert libertatem ab indifferentia potenti ad actualem, quia facit illam actu velle, & actu in suo ordine se determinare, & reducit eam de potentia in actum, ut docent Thomistæ: Ergo illam perficit.

93 Confirmatur & declaratur amplius: Illud perficit libertatem, quod ab illa tollit aliquem defectum & imperfectionem, ut ex ipsis terminis liquet: Sed decretum prædeterminans tollit aliquem defectum & imperfectionem à libero arbitrio, scilicet potentialitatem & suspensionem, seu carentiam actus: Ergo illud perficit. Unde Fulgentius de incarn. & gratia cap. 20. *Gratia humanum non aufertur, sed sanatur; non adimitur, sed corrigitur; non remouetur, sed illuminatur; non evacuatur, sed adjuvatur, atque servatur arbitrium.* Et Prosper sent. 6. *Arbitrium hominis gratia non abolet, sed adolet.* Quibus verbis duo illi eximii Augustini Discipuli, & gratiæ efficacis defensores

acerrimi, illam nobis exhibent, non solum ut libertatis amicam & contubernalem, sed etiam ut eorum parentem & nutricem, quæ illum fovet, conservat, nutrit, & adolefcere facit.

Secundò principaliter arguitur. Inferiora per se fieri nem ad superiora, ut patet in Luna, quæ illuminatur & perficitur per conjunctionem ad Solem, in fluvii qui crescant & augentur dum remeant in Oceanum, & in creaturis intellectibus, quæ sanctificantur, & beatificantur per amorem & conjunctionem ad Deum. Unde bellicosissimè Marcilius Ficinus in convivium Platonicum cap. 21. *Qui Deum vero amore profectus fuerit, Deum inveniet, & se in Deo recuperabit, quia ad suam, per quam creatus est, reddidit ideam, ubi rursus reformabitur, quia idea sua perpetuo cohererebit.* Sed per decretum prædeterminans, & motionem efficacem, voluntas nostra Deo ut primo libero actu subordinatur, & conjungitur fonti & principio totius libertatis create, efficaciter scilicet in infinita divina voluntatis, quæ (ut supra ostendimus) est prima create libertatis radix: Ergo per decretum prædeterminans, ejusque motionem, libertas nostra perficitur.

Hanc rationem fuse prosequitur Guillelmus Gibinus, Congregationis Oratorii insignis Theologus, in libro de libertate Dei & creature, ubi egregie & eleganter expendit, quod cum reliquæ omnes perfectiones, eò cumulatione sint & lactores, quò principio suo magis accedunt, absurdum videtur dicere, quod libertas nostra, ubi ad Deum, perfectionis omnis & libertatis scaturiginem, reducit, eique per prædeterminationem, & motionem efficacem ab eo conjungitur & subordinatur, statim effugiat & evanescat. Certè si omnis paternitas quæ est in terra, ab ea quæ in Deo est derivatur, ut dicitur ad Ephel. 3. & si omnis sapientia defertur à Deo descendens à Patre luminam, ut habetur Jacobi 1. Item si omnis perfectio quæ simpliciter simpliciter appellatur, dicit ordinem dependentiæ, & subordinationem ad Deum, ut totius bonitatis & perfectionis principium: cur etiam libera nostra voluntatis determinatio, quæ inter perfectiones simpliciter simplices numeratur, non proveniat à libera determinatione Dei, tanquam à primo totius libertatis fonte; & certè liberum per participationem, non pendebit in actum suorum determinatione ab eo quod est liberum per essentiam?

Denique suadet conclusio. Omnis motio quæ attemperatur & accommodatur naturæ libere, quod movet, illud perficit: Sed motio decreti prædeterminantis, naturæ & conditioni voluntatis create attemperatur: Ergo illa perficit. Major patet, Minor probatur. Voluntas, cum sit appetitus rationalis, petit moveri sub indifferenti iudicio rationis, & cum facultate & potentia ad oppositum: Sed motio decreti prædeterminantis utrumque præstat, ut jam ostendimus, & nostri Thomistæ communiter docent: Ergo naturæ & conditioni voluntatis create attemperatur. Hanc rationem tangit S. Thomas quæst. 6. de malo art. 1. ad 3. his verbis: *Deus movet voluntatem, IMMUTABILITER, PROPTER EFFICACIAM virtutis moventis, que DEFICERE NON POTEST* (Ecce infufragilitatem & efficaciam divine motionis, petitam non ex Dei præsciencia, futurum nostræ voluntatis consensum explorante, sed ex efficacia infinita divine voluntatis)

Diff.
3. art.
2.

C

D

E

sed propter naturam voluntatis mota, non inducitur A
necessitas, sed MANET LIBERTAS. Ecce ejus
 dulcedinem & suavitatem, naturæ voluntatis
 humanae accommodatam.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio.
 Cum voluntas creata sit agens physicum simul
 & morale, nec moraliter solum, sed etiam phy-
 sic in suos actus influat, utroque modo petit à
 Deo moveri; moraliter scilicet, per ostensionem
 bonitatis; & physicè, per internam applicatio-
 nem & motionem. Prima motio se tenet ex parte
 objecti, & dicitur intentionalis & metaphorica.
 Secunda se tenet ex parte potentie, & vocatur
 realis & physica. Una convenit Deo in ratione
 finis ultimi: altera ei competit in ratione primi
 principii. Quia ergo decretum prædeterminans B
 utroque modo movere voluntatem, nec unquam
 illam physicè movet & applicat ad aliquem ac-
 tum eliciendum, quin simul illam moraliter
 excitet per ostensionem bonitatis finitæ & limi-
 tate, quæ potest quidem eam invitare & allucere,
 non tamen cogere vel necessitare, accomodatatur
 naturæ & conditioni voluntatis creatæ & conse-
 quenter ejus libertatem non lædit, sed perficit.

Utrumque hoc genus motionis agnoscunt SS.
 Patres in voluntate creata. Nam S. Thomas 1. p.
 quæst. 101. art. 4. ostendit Deum movere volunta-
 tem, non solum per modum objecti, sed etiam INTE-
 RIVS INCLINANDO. Et D. Augustinus inter-
 dum unam motionem explicat, interdum alte-
 ram. Nam de spiritu & litera cap. 34. dicit. *Visio-*
rum suorum agit Deus ut velimus. (Ecce motio-
 nem moralem & metaphoricam) Elib. 1. ad
 Simplic. quæst. 2. *Quis, inquit, audeat dicere de-*
us Deo modum vocandi, quo etiam Esau ad eam si-
dem MENTEM APPLICARET, voluntatemque
compererit, in qua Jacob justificatus est? Ecce phy-
 sicam motionem, ac internam mentis applica-
 tionem. Utramque etiam eleganter expressit D.
 Bernardus in libro de gratia & libero arbitrio,
 versus finem, his verbis: *Deus voluntatem AP-*
PLICAT OPERI, & opus explicat voluntati.

ARTICVLVS VI.

Convelluntur fundamenta adversæ sententiæ.

Duo sunt præcipua fundamenta quibus Ad-
 versarii ducentur ad rejicienda decreta
 prædeterminantia, ut libertati contraria. Pri-
 mum est, quia existimant esse de ratione causæ
 libere, ut positis omnibus ad agendum prære-
 quisitis, possit non agere, etiam in sensu com-
 posito, seu cum illis non actionem seu dissentium
 componere: Sed decretum prædeterminans,
 contra Thomistas, est de prærequisitis ad agendum,
 prioritate saltem naturæ, & cum eo non
 potest componi dissentus vel negatio actionis;
 quia cum sit ab intrinseco efficax, non potest
 frustrari suo effectu: Ergo tale decretum actu
 humanorum libertatem destruit.

Secundum fundamentum est huic affine, &
 sumitur ex doctrina Anselmi, docentis omnem
 suppositionem antecedentem, & quæ ex ele-
 ctione seu consensu nostræ voluntatis non des-
 cendit, ejus libertatem destruit: Sed decretum
 prædeterminans est aliqua suppositio antece-
 dens, & quæ non dependet ab electione seu po-
 tentate nostræ voluntatis: Ergo libertatem destruit.
 Hæc sunt præcipua Adversariorum fundamen-
 ta, quæ breviter hic convellenda sunt. Unde sit

Tom. II.

Primum Adversariorum fundamentum evertitur.

Dico ergo primò: non esse de ratione agentis
 liberi, ut positis omnibus naturæ & causalitate
 ad agendum prærequisitis, possit non agere
 in sensu composito, seu cum illis negationem
 actionis componere, sed sufficere quod tunc sit
 potens ad non agendum in sensu diviso, seu quod
 negatio actionis sit tunc absolutè possibilis.

Probatur primò conclusio ratione funda-
 mentali. Ea quæ secundum ordinem naturæ tantum
 prærequiruntur ad agendum, sunt simul cum
 actu (prioritas enim naturæ, est solum prioritas
 causalitatis & instantis à quo, non verò prioritas
 temporis & instantis in quo) unde quia quod est,
 quando est, necesse est esse, impossibile est quod
 positis omnibus naturæ prærequisitis in agente
 libero ut operetur, possit non agere in sensu
 composito, seu negationem actionis cum illis
 componere, aliàs posset non actum cum actu, &
 formam cum ejus negatione conjungere.

Confirmatur: Illa quæ prioritate solum natu-
 ræ & causalitatis operationem antecedunt,
 constituunt agens liberum in ratione principii
 actualis operationis; unde sicut principium ac-
 tuale operationis non potest cum ejus negatione
 componi, ita nec illa quæ prioritate solum
 naturæ operationem agentis liberi antecedunt.

Probatur secundò: Unum ex prærequisitis ut
 Deus operetur ad extra, est æternum decretum
 de illo opere, v.g. de creatione mundi: Sed posi-
 to tali decreto, Deus non potest non agere in
 sensu composito, id est non potest componere
 suum decretum de creatione mundi, cum non
 creatione; quia id implicat, propter ipsius im-
 mutabilitatem; & nihilominus Deus liberrimè
 creavit mundum: Ergo non est necessarium ad
 salvandam libertatem, quod positis omnibus
 naturæ & causalitate ad agendum prærequisitis,
 possit quis non agere in sensu composito.

Respondet Suarez, in libertate divina duo
 concipi signa: unum in quo concipitur Deus in-
 differens ad utrumque; scilicet ad creationem mun-
 di, vel non creationem; & aliud in quo se deter-
 minat ad ejus creationem. Ratione prioris (in-
 quit) Deus dicitur liber, quia potest utrumque; in
 sensu composito, non verò ratione posterioris.

Sed contra primò: Divina decreta non pos-
 sunt in Deo esse vel concipi ut futura, sed solum
 ut præsentia, & egredientia à voluntate divina:
 ut in Tractatu de scientia Dei, contra eundem
 Suarezem fusè ostendimus, & expressè docet D.
 Thomas quæst. 6. de verit. art. 3. ad 10. his verbis:
Actus prædestinationis, cum mensuretur æternitate,
numquam cadit in præteritum, sicut numquam est fu-
turus, sed semper consideratur ut egrediens à volunta-
te per modum libertatis. Ergo non possunt cum
 fundamento in se concipi illa duo signa quæ
 Suarez fingit in libertate Dei.

Secundò, dato & non concesso, quòd illa duo
 signa in libertate Dei distingui possint, tamen
 absurdum est dicere, quòd in secundo signo in
 quo Deus concipitur se determinatè ad creatio-
 nem mundi, & illam decernere, non sit nec con-
 cipiatur ut liber: nam in tali signo Deus eligit
 creationem mundi, ut medium ad manifestan-
 dam suam gloriam & bonitatem. Electio autem
 est proprius actus libertatis.

Addo quòd, nulla potentia amittit propriam &
 spe-

Q 2